

Desenářek

Zpravodaj obce Desné číslo 31 ročník 8

3/2009

Nová vodní nádrž – Kamenné Sedliště

I letošního roku se podařilo uskutečnit společnou vycházku 6. července v den volna (státní svátek). V celkovém pořadí již sedmý pochod za poznáním nejbližšího okolí naší vesnice. Celková účast 26.

Tentokrát byla zvolena trasa kratší, ale i přesto zajímavá. Linkovým autobusem jsme dojeli na zastávku Posekanec a odtud jsme šli k pozůstatkům původní zdejší sklárny. Zde jsme již sice jednou byli, ale pro všechny účastníky je lákavé, zda se někomu nepodaří najít kousíček barevného skla, kousíček historie z výroby zdejší sklárny. Sklárna byla postavena roku 1828 majiteli panství v Nových Hradech. Huť se jmenovala „Marienwald“. Vyrábělo se zde sklo tabulové a vázy, džbány,

cukřenky i sklenice nejrozmanitějších tvarů a barev v provedení obyčejném i broušeném. V provozu byla sklárna 50 let a roku 1878 zavřena a následně zbořena.

Naše putování pokračuje lesní cestou směrem zpět k Budislavi. Dále jdeme po pěkných asfaltových cestách kolem nových velkých rybníků, pěkných rodinných domků a krásných rekreačních chalup. Krátké zastavení u koupaliště „Širůček“ a přicházíme k původní parní pile pana Dostála, která již neslouží svému účelu. Parní stroj před lety odmontován a odvezen. Dle majitele byl zapůjčen muzeu v Mladějově. Jde o občanské sdružení provozující úzkokolejku v Mladějově. Budova nyní slouží jako rekreační chalupa. Po předchozí domluvě nás majitelé očekávali a ochotně provedli vnitřním zařízením i s výkladem a vzpomínkou na doby, kdy byla pila v provozu. Po rozloučení s ochotnými majiteli přicházíme k hlavnímu cíli naší cesty, tj. nově zbudované vodní nádrži – Kamenné Sedliště. Vodní dílo dokončeno v roce 2008. Délka hráze 140 metrů, zatopená plocha 2, 16 ha. Velmi pěkně upravené okolí. Po nezbytném posilnění svačinou a krátkém odpočinku pokračujeme.

Procházíme osadou Kamenné Sedliště. Krátce se zastavujeme u původního mlýna majitele p. Víta Stříteského. Naše putování pak směřuje ke skalnímu pískovcovému masivu zv. Hradisko nedaleko školy. V těchto dnech zde zrovna pracují dřevořezbáři a motorovými pilami z kmenů stromů vytvářejí pěkná díla, jež zůstanou v obci a budou zdobit různá prostranství. Výstupem na pískovcovou skálu se nám nabízí krásný výhled na blízké okolí Budislavi a Kamenných Sedlišť. Ještě krátce zastavujeme u nově zbudovaného kostela a obdivujeme, jak citlivě je vsazen do zdejšího prostředí a velmi krásně upraveno okolí. Pak opouštíme obec Budislav po cestách, kde mnohý z nás jde poprvé.

Přicházíme do Poříčí a odbočujeme k osadě Obory. Zde přicházíme k dalšímu z řady bývalých mlýnů na řece Desné zv. Škrochův mlýn (nynější majitelé Čechovi). Velmi pěkně opraven, v krásném prostředí. Kus historie se vztahuje i ke včelnicí, dnes již opuštěné, avšak udržované, nedaleko mlýna. V roce 1923 zřizuje včelařský spolek v Litomyšli plemennou a oplozovací stanici chovu matek. Správcem se stává velmi pokrokový včelař a úspěšný chovatel matek Václav Motyčka. Choval svůj osvědčený a uznávaný kmen Škrochovka a Sklenářova 47. Ze zmiňované včelnice pravděpodobně pocházel plemenný materiál. Sklenářova 47 pochází z Rakouska.

Tak skončila celodenní vycházka přátel pěší turistiky. Někteří již dosti unavení, ale jistě i spokojeni.

Přibylo dalších několik fotografií do archivu o těchto výpravách. Již čtyři roky jsou organizovány tyto společné vycházky po blízkém okolí. Při vhodné příležitosti bude možno shlédnout i tuto sbírku fotografií.

Závěrem je třeba poděkovat všem účastníkům. Bez jejich zájmu a účasti by se tyto akce nekonal. I počasí bylo pěkné a nálada velmi dobrá.

Oldřich Kladivo

Informace obecního úřadu

Zastupitelstvo obce Desná mimo jiné projednalo a schválilo na svých zasedáních konaných dne 15. 7. 2009 a dne 16. 9. 2009:

- provedení rekonstrukce Materské školy v Desné
- pronájem nebytových prostor v č.p. 40 za účelem provozování prodeje smíšeného zboží p. Michaele Juzové, Dolní Újezd
- prodej podílových listů SPOROINVEST
- rozpočtové opatření na realizaci akce „Výstavba místní komunikace a odstavných ploch v lokalitě u MŠ“ v rámci Programu obnovy venkova za rok 2009 z rozpočtu Pardubického kraje ve výši 100 000,- Kč
- výběrové řízení na dodavatele výpočetní techniky pro pracoviště CzechPoint – vybrána firma DATANET Proseč

- vlastní rozpočtové opatření č. 1/2009 a č. 2/2009
- rozpočtové opatření přijaté od Ministerstva vnitra ČR ve výši 79 900,- Kč určené na úhradu výdajů vynaložených v souvislosti se zabezpečením provozu kontaktních míst veřejné správy CzechPOINT v rámci projektu Integrovaného operačního programu
- finanční příspěvek Základní škole Dolní Újezd ve výši 5 000,- Kč na projekt ŠIK – školní informační kanál

Upozornění

Žádáme všechny občany, kteří mají ovocné stromy v sousedství chodníků a obecních cest, aby provedli ořez. Po chodnicích občané klíčují mezi shnilým ovocem, které nikdo neuklízí. Majitelé stromů z toho nemají také žádný užitek, jen obec by mohla být zase trochu čistší. Kritická situace je na příjezdové cestě k MŠ, kdy přerostlé a neudržované ořešáky brání průjezdu a údržbě této cesty. Ořez proveďte nyní po sklizni nebo obec zajistí neodborné ořezání na náklady majitelů stromů.

Budeme opakovat stejnou chybu?

Byli jsme požádáni paní provozovatelkou našeho obchodu, abychom napsali článek do obecních novin o situaci v desenském obchůdku. Jsme dost podrobně informováni a věřte, že situace není růžová. Ale abychom začali od začátku. Provozovatelka vyšla svou provozní dobou všem vstříc a nikdo by se neměl vylouvat, že ve své vsi si nemůže nakoupit. Co se týká sortimentu, tak myslíme, že je zatím v rámci finančních možností obchodu, paní provozovatelka ráda od vás uslyší, co by mělo být doplněno. Ale pozor, takové výtky, že jednou rohlíky nejsou rovné, podruhé zas holé nebo makované.... a to kyselo je moc kyselé, to už zavání tak trochu škodolibým drásáním nervů, kterému se obvykle říká, promiňte mi to slovo buzerace. Ceny v našem obchodě jsou dobré, paní provozovatelka se snaží vybírat zboží cenově nejdostupnější od různých dodavatelů, ale je to velice složitý proces. Chceme jenom poukázat na to, že mít obchod není jenom objednat a prodat. Co se týká pečiva, chlebě a vek je třeba se nebát si je objednat

a kupující bude mít jistotu, že to, co požaduje, dostane, rovněž tak knedlíky, které se u nás dříve také prodávaly.

A konečně se dostáváme k samému hodnocení provozu. Bylo by třeba, aby se do nákupů zapojilo více občanů, abychom byli většími patrioty a udrželi obchod ve vsi i pro časy budoucí. Podotýkáme, že paní provozovatelka nebaží po rychlém zbohatnutí, ale chce se důstojně živit. Práce v našem obchodě ji baví, ale nelze provoz dotovat z rodinného rozpočtu. Jestliže si toto všichni neuvědomíme a nezačneme obchod podporovat, může se stát, že v budoucnosti budeme chodit kolem opuštěné prodejny. Komu budeme dávat vinu tentokrát. Mysleme na to, že jednou budeme rádi, že budeme moci nakoupit v místě, jak jsou rádi naši starší spoluobčané. Nikdo vám nic nemůže zakázat ani poručit, ale přemýšlejte o tomto problému, který je asi v každé obci, ale který můžeme ovlivnit, ať už kladně nebo záporně a v případě nezdaru nikoho pak neobviňujeme, ale poctivě si každý z nás přiznejme: Mám na tom kus své viny.

Hana Flídrová

Proměny

Jubilea

V tomto čtvrtletí oslavili:

Ladislav Kladivo	50 let
Josef Vejrych	55 let
Marie Bartoňová	55 let
Václav Sýkora	60 let
Zdeňka Renzová	65 let
Václav Hanyk	70 let
Miloslav Capoušek	80 let

Narození:
Lucie Kysilková

Všem srdečně blahopřejeme

Novinky z naší školičky

Náš poslední příspěvek končil otázkou: "Na co se těšíme?" A odpovědí: "Na nový školní rok v novém."

Tak to je přesně to, co se nám splnilo.

Když jsme slyšeli o rekonstrukci budovy MŠ, nikoho z nás ani nenapadlo, že bude až takového rázu. Po celé prázdniny probíhaly i takové práce, se kterými se původně nepočítalo. Proto to také koncem prázdnin vypadalo, že snad ani 1. září nebude v MŠ zahájen provoz.

Ale díky úsilí, jak ze strany obce, tak i zaměstnanek MŠ a rodičů dětí, kteří strávili poslední prázdninový víkend umýváním oken, obkladů, dlažby a dalšími úklidovými pracemi, se podařilo skoro nemožné.

1. září se Mateřská škola v Desné otevřela pro 28 dětí.

A věřte, že ten úžas v dětských očích nad proměnou jejich školičky stál za to.

Děkujeme.

V listopadu (po dokončení fasády a dalších drobných dodělávek) plánujeme den "OTEVŘENÝCH DVEŘÍ" pro širokou veřejnost. Všechny Vás srdečně zveme.

Jarmila Dudychová ředitelka MŠ

Pro potěchu duše

Co znamená úsměv

Nestojí nic, ale znamená mnoho.

Obohacuje ty, jimž platí, ale neubírá těm, kteří jej dávají.

Trvá jen chvilku, ale někdy se na něj vzpomíná celý život.

Nikdo není tak bohatý, aby se bez něj obešel, a nikdo tak chudý, aby se nestal bohatším.

Tvoří štěstí, podporuje dobrou vůli v praktickém životě a je pojátkem přátelství. Je odpočinkem unavenému. Nelze jej však koupit, vypůjčit nebo ukrást, stává se pozemským statkem teprve tehdy, až je dán. Nesmějí-li se lidé na nás, jsou unavení, a věřte, že nikdo nepotřebuje úsměvu tolik, jako ten, kdo nemůže žádný dát.

Úsměv ve vašich tvářích, necht' vás neopouští ani v nastávajících chmurných podzimních dnech.

přeje redakce Deseňáčku

Vzpomínky pamětníků, 4. pokračování

Pro čtenáře opět připomínám, že jde o vzpomínky přímých pamětníků, proto nic neupravuji, ani nekontroluji správnost jejich údajů, i kdyby se rozcházelý s údaji od jiných osob.

Zdena Švecová roz. Kopecká, Dolní Újezd – Pazucha, v roce 1945 měla 16 roků

Jednou, ještě za Němců, jsme byli s mládeží u Čejků na sýpce na tancovače. Šli jsme po Pazuše - náš Bohouš, Bohouš Vejrychů a já. Právě dělali Němci nějakou razii u Holců, vylít odtud voják a namířil na mě, protože jsem byla uprostřed a zařval zastavit. Bohouš mu říkal, ať neblbne a ještě něco o ruských soldátech. Pustil nás potom, ale to leknutí proti namířený flintě.

Němci vodili přes Litomyšl po státní silnici ruské zajatce. Bylo na nich vidět jak jsou hladoví. Lidi jim nosili buchtu, dokonce i s vozem jídla tam prý jeli a to se muselo mezi ně jídlo jenom hodit, to nijak nešlo jim jídlo podat. Němci dělali jako pominutý. Nejhorší bylo, že se ke každému kousku jídla zajatci shlukli a pro jedno sousto by se snad zabili a Němci hned do nich úplně bezohledně stříleli. Dát buchtu znamenalo jistou smrt kolika lidí. Po stranách kolem nich šli Němci a jak by některý zajatec chtěl udělat krok vedle, hned ho stříleli. Já jsem jim taky vezla na kole tašku buchet, maminka je napekla a stála jsem kousek od pochodujícího transportu, ruku na buchtách a neodvážila jsem se nic hodit. Šli zbědovaní, sotva se vláčeli. Ti, kteří už vůbec nemohli jít, ty vezli na kárkách, táhli je za sebou. Na lidi okolo pořád ukazovali posušky, aby jim dali jíst a napít a ono to nebylo možné. Zajatec byl méně, než zvíře. Na sobě měli jen roztrhané cáry, nohy omotané hadrama. Kdo zůstal ležet, s tím byl konec úplně. Němci lítali kolem, křičeli a mlátili je surově pažbama, krutost sama. Ten obraz bídy a utrpení mám pořád před sebou a to nejde zapomenout. I po Osíku je převáděli a u rybníka odpočívali. Seděli na zemi, hrůza se na ně jen podívat, jak byli zbědovaní. Zajatci byli převáženi i ve vagoněch, tam se prý spíš nechalo něco podat. Zajatci měli vystrčené ruce škvírami ven a tam se nechalo něco podat, ale do pěšího transportu to opravdu nešlo.

Když přišli Sověti sem, tak jsme je vítali, bylo brzy jaro, rozdávali jsme jim kytice bezu. Byli jsme rádi, že už jsou tady. Že už je konec teroru.

Když Němci (národní hosti) utíkali z Polska, brali si sebou i Poláky. Tady byl sedlák, který měl jako pomocníka asi osmnáctiletého hochu, jmenoval se Tadek, kterého ukradl mamince přímo na poli. U nás se zastavili jenom k odpočinku a potom jeli hned dál někam na Vraclav a dál. Hoch už nechtěl jet s nimi dál. U Kerhartů byl taky jeden takový a tihle kluci se domluvili, že jim utečou. Tadek se schoval nahore do slámy, jenže ten německý sedlák ho našel a donutil ho s ním pokračovat. Tak odjeli a někde u Vraclavi jim kluci utekli, nechali tam i kufr, to jediný, co sebou měli. Vraceli se potom zpátky a v Polomí se potkali s partyzány, ti jim dali najíst a kluci přišli zase k nám. Tadek zůstal u nás asi rok, než se trochu urovnala situace a ten druhý byl dál u Kerhartů. Za čas sedli na vlak a odjeli.

Na Pazuše, ještě ve válce, u Kabrhelů ve stodole bydlel Boris. Lidi mu tam nosili jídlo, říkal, že spadl s letadlem. Dělal, že je němý, nemluvil. Byl to mladý člověk, příjemný, stavěl se ke každé práci, pomáhal nám.

Po příchodu Sovětské armády se u nás ubytoval nějaký kapitán, původně bydlil na Horním Újezdě

u Motyčku, ale tam dělal lotroviny, tak ho usadili k nám. Zabral si druhou seknicí. Byl to Rusák, Boris byl taky Rusák. Já jsem tomu kapitánovi řekla, že ho něčím překvapím a otevřela jsem dveře do místnosti, kde právě byl Boris. Myslila jsem si, že jim oběma udělám radost, že se obejmou. Jak se uviděli, tak se hned do sebe pustili jako pes a kočka, honili se s pistolí. Boris byl prý Vlasovec a kapitán to hned poznal. Jak, to nevím. Boris utekl a už se neukázal.

Kapitán byl taky zatížený na hodinky. Chodil na státní silnici a bral je Němcům na útěku. Měl jich plnou ruku a taky nohu.

Její manžel **Josef Švec** – Dolní Újezd

Partyzáni z Polomí měli četnický uniformy a tak se dostávali mezi lidi.

U Kynclů jsme poslouchali s Václavem Linkovým Londýn a slyšeli jsme venku střelení, tak jsme se běželi podívat co se děje. Ozvaly se takový silný rány a při tom chytl Benešův barák. To nebyl založený oheň, jak jeli asi vojáci okolo, tak tam stříleli nějaký zápalný granát do okna a od toho to chytlo. Jdeme tam a zastavil nás Němec, dal nám flintu hlavní na prsa a ptal se kam jdeme. Odpověděli jsme mu, že k ohni, tak nás pustil. Ale nebylo to od nás rozumný chodit po venku ve střelbě. Mohli střílet kohokoliv. Jana Kočího taky postřelili jen proto, že utíkal oknem. Ono mnoho lidí ven nešlo, tak asi patnáct, víc ne. Kulky lítaly okolo, bylo je slyšet hvízdát. Říkali, že se Dolfá Bisů (asi Němcům) zaručil za Újezd, že to nikdo z místních lidí nezavinil.

Později, to už tady byli Rusáci, přišli pro mě, abych šel odzbrojovat Němce ke dvoru. Všechny zbraně, co se jim odebraly, pak odvezli do zámku v Litomyšli. Dali nám do ruky automaty, ale my jsme s tím neuměli zacházet. Taky pro nás přišli, že v Ruláku jsou Němci, šli jsme na četnickou stanici pro flinty a odtud do Bořkova. Už od Bořkova jsme přiskakovali od stromu ke stromu. No, jeden tam ležel, odpočíval.

Když jsem byl na vojně, tak jsme hlídali na radnici kolaboranty. I z Újezda tam byli. Přišel tam do kanceláře Rusák a sebral tam odtud rádio. Já jsem dělal velitele a přišel ke mně soudce Podlesák a uhodil na mě, že rádio musím zaplatit. Já jsem vzal ještě dva kluky s flintama a šli jsme na jejich stanici pro rádio. On nám však dal papír, že rádio potřebuje a soudce sklapl a už to bylo dobrý. Vrátili jsme se zpátky a měli jsme zase schované flinty, že nám je vzali vlajkaři.

Po odchodu Rusů z Polomí v našem lese bylo plno boudiček. Měli to tam udělaný opravdu pěkně, nastavených na stovky boudiček ze dřeva a větví, upravený chodníky, brány u vstupů a podobně. Aby se trochu zmenšila škoda na lese, dostali jsme část boudiček na rozebrání. Vybrali jsme dřevo z pažení a odvezli.

Jaroslav Mach, Horní Újezd - Víska z čp. 107

V první řadě zavedli Němci brzy po okupaci naší republiky řízené hospodářství, jak v průmyslu, tak i v zemědělství. V obci byl ustanoven distributor šatenek, tabačenek, potravinových lístků do rodin a s těmi přiděly si musel každý na určitou dobu vystačit.

Pokud se pamatují, chodil do naší obce respicient Zerkán z Dolního Újezda a ve stanovené úřední dny občanům příslušné lístky vydával. Později to po něm na obecním úřadě vykonávali někteří zdejší lidé, např. Josef Zerkán z Horního Újezda - Visky z čp. 96 a další.

Lidé si i s těmito lístky navzájem vypomáhali, pokud někdo s vlastním přidělem nevystačil. Nejčastěji se nedostávalo tabáček silnějším kuřákům. Já sám jsem nekouřil, tak jsem celou tabáčku přenechával veskému koláři Josefu Víškovi z čp. 140, který kouřil až šedesát cigaret „Zorek“ denně.

Další velká potíž byla s obilím a bramborami. Vše, co se vyrobilo nad rámec stanovených samozásobitelských dávek, se muselo dodat do státního výkupu, což nebylo možné ve větším hospodářství dodržet. Abychom mohli lidem, kteří nám chodili vypomáhat s prací, dát k odměně i najíst, musel jsem tajně mlít porůznu poschovávané obilí na mouku. Podobně to bylo i s krmným obilím pro dobytek. Když se podařilo vykrmit prase, muselo se z povolené zabijačky odvézt pět kilogramů sádla a ještě nejméně pět kilogramů kostí, které se odváděly na Krásňovec do pastoušky. Kromě toho musel řezník z poraženého prasete stáhnout kůži a jako krupon odevzdat na jatka. Nastala i povinná dodávka mléka. Každý den brzo ráno jsem nosil konev mléka do sběrny, kterou na Víscce i v dalších sběrnách po Horním Újezdě obstarával František Vomočil z Vísky. Dodané mléko denně na nákladním autě Aloise Vomočila z Horního Újezda - Vísky z čp. 106 svážel do litomyšlské mlékárny. Dodávku nám vyměřovali z obhospodařované výměry polí a běda každému, když dodávky nestačil plnit. Kolik těch pokut jsme měli platit, už se ani nepamatuji.

Další zážitek si pamatuji velice dobře dodnes, jak jsem jej sám prožil na podzim v roce 1942. Vezl jsem na bedňáku taženém párem koní dva metráky obilí na dodávku. Při jízdě pod veský kopec, naproti Vomočilovým čp. 124 se najednou prudce otevřely dveře a z nich vyšla Slovačka, obléknutá v červené sukni a při zavírání dveří se její červená sukně průvanem nadmula. Toho se můj náručí kůň polekal, vzepjal se a skočil dopředu, při čemž se utřhl levý dřevěný brzdový špalek a oba koně se dali do klusu. Nikdy před tím jsem při cestě pod kopec nesedal na vůz, ale tentokrát jsem si neopatrně sedl na žejstrok (sedadlo na voze) a teď při rychlé jízdě po kamení a na vejráčkách vůz nadskakoval, uvolnilo se přední čelo na voze, spadlo na zem a pytle s obilím se po nakloněném voze tlačily na mě a vytlačovaly mě dopředu k oji. Já jsem ze sedadla spadl a seděl na oji, zespoda se jednou rukou držel oje a druhou svíral opratě, nohy se mi vláčely po zemi, kopyta koní mi litala až kolem hlavy. Tak jsme přešli až dole silnicí a při míjení Kučerovy kovárny čp. 128 tam někdo zakřičel "Jarek Machů" a v tu chvíli ještě přeze mě přepadla sláma, která byla nastlaná pod pytlema a jim se zdálo, že už ležím na zemi. Ale já jsem se stále držel oje a jen čekal kam se teď koně uhnou. Buď přes brod v řece nebo na most ke Koničkovu mlýnu. Šťěstí mě v tu chvíli přálo, že koně přeběhli most a těsně před mlýnem se uhnuli kolem zahrádky doleva. Druhé štěstí bylo, že hřmot vozu ve dvoře slyšel mlynář Josef Koniček a šel se podívat ven, co se děje. Jakmile jsem ho spatřil, zavolal jsem na něho: "Josefe chytni koně za uzdu." Koně v tu chvíli šli jen krokem a rozhlíželi se, kam poběží. Josef je ve dvou metrech rychle zastavil. Já jsem se pustil oje, vstal a Josefovi poděkoval. Ale vzápětí jsem si uvědomil, že obilí musí být v ten den odevzdané. Jak jsem byl v roztrhaných šatech, posbíral jsem poztráčené pytle obilí a čelo z vozu a pokračoval v cestě do Hospodářského družstva v Dolním Újezdě. V ten den mně skutečně šlo o život při plnění dodávkové povinnosti.

Další těžký úkol nám nastal, když bylo otcovi nařízeno dodat bedňák brambor se svým potahem do Kladska. Příkaz se splnit musel, jinak hrozila pokuta nebo

i vězení. Jednalo se asi o čtrnáct dní cesty tam a zpět a veškeré riziko s tím spojené. Otec se v tu dobu z domu vzdálit nemohl a mně se bál povoz ještě svěřit. Podařilo se mu zjednat si jako kočího pana Františka Vomočila z Vísky z čp. 124. Na voze se udělala pořádná údržba, naložili ho plný brambor a k tomu ještě potřebné vybavení na cestu. Protože pan Vomočil byl zkušený člověk, který uměl dobře s koňmi zacházet, brambory do Kladska dovezl a vrátil se v pořádku domů. Dlouho vzpomínal, jak se mu cestou dařilo, jak si musel poradit, co dělat. Režii a mzdu kočímu platil otec a jestli sám dostal zapláceno, to už nevím.

Vzhledem k větší výměře polí v našem hospodářství a málo pracovních sil, nemusel jsem nastoupit do reichu na práci, ale musel jsem stárnoucím rodičům pomoci plnit předepsané naturální dodávky v mléce, mase, obilí a vejcích, což nebyl lehký úkol. Bylo různých nařízení, jejichž nesplnění se přísně trestalo. Například: poslouchání zahraničního rozhlasu, nezatemněná okna, zabití prasete bez povolení, ukrytí obilí nad stanovenou dávku, mletí obilí na černo, tajné držení zbraně atd., což se v mnoha případech nedodržovalo.

Stal se mi také případ, kdy mně šlo opravdu o život. Matka v roce 1938 koupila po nájemci Simonovi chalupu na Víscce čp.112, která měla v budoucnu po opravě sloužit jako deputátní byt pro kočího s rodinou, jež by během roku vypomáhala na našem hospodářství. V tu dobu bratr Josef, narozený v roce 1915, byl ženatý v Noříně na menším hospodářství s hospodou. Stěžoval si, že někteří hosté z Chocně mu v jeho nepřítomnosti kradou ze zásuvky u pultu peníze. Tak jsem pro něho čirou náhodou koupil za 50 Kč od obchodníka Thaina v Litomyšli ohnivzdornou kasu. Zapřáhl jsem do bedňáku koně a kasu odvezl z Litomyšle prozatím do matčiny chalupy. Ale po kratší době to nedalo na Víscce někomu spát a udal mě v Litomyšli na zámku německému kurátorovi Munchovi, že prý v trezoru uschovávám zbraně a zlato. Samozřejmě že Němec neváhal a hned přijel ještě se dvěma policisty na kontrolu.

Nejdříve udělali kontrolu v hořejším domě a potom mě naložili do auta a odvezli dolů do chalupy. První co bylo, musel jsem otevřít kasu, která ještě stála za vrátky pod stájkou tak, jak jsem ji tam nedávno složil. Sám jsem trnul strachy, jestli do ní někdo něco nenastražil. Ale dobře to dopadlo. Kasa byla prázdná, jen jeden malý pavouček v ní měl pavučinu. Pan Munch zasalutoval, německy se omluvil a i s četníky odjeli pryč. Tenkrát byl hlad po půdě a pravděpodobně si někdo chtěl lehkou pomocí k poli a lesu.

Další, co bylo nebezpečné, otec byl myslivec, vlastnil a doma přechovával dvě brokovnice, které měl nahlásit a odevzdat. Ale než by tak udělal, flinty nakonzervoval vazelinou, zabalil a v kolně ukryl pod zem. Na jaře při tání sněhu tam vnikla voda a flinty zrezivěly.

Sbíral se také železný šrot Wermachtu na zbraně. V té době jsme měli vyřazený žentour s příslušenstvím. Aby se nemusel odevzdat, tak jsem jej rozmontoval a těžší kusy jsem odtáhl s koněm na zahradu, kde jsme měli vykopaný hluboký kryt a tam je dosud zasypaný na věčné časy. Asi v roce 1956 při obyčejné bouři sjel do těch míst kulový blesk, který uhodil do stodoly, prolétl slámou a skrz zeď po trámech v kolně sjel do země. Mimo toho poškodil značnou část elektrického vedení. Zůstal po něm jen sirný pach.

Zajímavý byl taky způsob, jak Němci chtěli zpomalit postup Rudé armády. Vybudovali dřevěné zátarasy, každý postavený z deseti klád na třech místech obce. Jeden byl

nastražený na Víse přes silnici u Chaloupkových, druhý na Krášňovci pod Šinkorovou hospodou a třetí v Cikově v blízkosti hostince Pod hájem. Zátarasý pravděpodobně vystavěli němečtí ženisté se svoji technikou, protože nemohu sehnat žádného pamětníka, který by na vlastní oči viděl, kdo tu práci dělal. Ještě během května v roce 1945 byly odstraněny.

Nejdramatičtější chvíle nastaly v roce 1945, když se blížil konec Hitlerovy nadvlády ve vojensky obsazených zemích.

V našem případě první, co narušilo klid vesnice, byla první vlna německých vystěhovalců z východu, někde ze Slezska. Když přijeli na vozech na Horní Újezd, tak část kolony obecní činitel Jaroslav Kopecký z Hraniček z čp. 6 nasměroval i na Vísku do určených statků. V našem domě se ubytovaly dvě rodiny - selka s dcerou a ještě tři další ženy a jeden muž. Přijeli na voze s plachtou, taženém párem koní, kterým říkali Oldenburáci. Koně obsluhoval ukrajinský mladík Sergej Malevski, asi zběh z ruské armády. Na voze si sebou přivezli peřiny, prádlo a nějaké zásoby jídla, krmení pro koně a pušku. Ubytovali jsme je v prvním patře v obou světnicích.

V době jejich příjezdu se dělala příprava na sázení brambor. Jejich čeledín nám zkultivoval u příčnice deset měřic pole a ženy pomohly připravit sadbu, v dalších dnech i ručně nasázet brambory do země. Ale jejich pobyt zde netrval dlouho, asi po třech týdnech dostali příkaz odejet i s dalšími vystěhovalci, kteří se v naší obci zdržovali. Odejeli v koloně směrem na Vysoké Mýto a Vraclav. Tam byli bombardováni a zmíněný Sergej se zachránil útekem. Druhý den jsem ho našel schovaného v kolně. Zůstal tedy u nás, ale po kratší době se stejně musel na výzvu sovětských úřadů hlásit ve sběrném táboře v lese Polomí za Dolním Újezdem. Co jej tam čekalo už jsem se nedozvěděl.

Druhá vlna stěhování následovala začátkem května 1945. Do vesnice se nastěhovalo maďarské vojsko, válečný spojenec Němců. Zase to byla dlouhá řada koňských povozů naplněných municí a výzbrojí vedená jednotkou vojáků s důstojníkem. V naší maštali měl ustájeného koně velitel, který měl i svého sluhu. Ostatní koně byli uvázaní ve stodole u oplotny. Hlídalo a ošetřovalo je tam několik vojáků. Seno i oves si vzali z naší zásoby, nechali nám za to bednu hřebíků. Za několik dní dostali Maďaři výzvu od zdejších partyzánů, aby jim velitel vydal výzbroj a municí a odjeli ze vsi, jenže na to velitel nepřistoupil. V důsledku toho mělo u nás dojít k bitvě a odstranění kapitána. Ale další následné vyjednávání tomu zabránilo. Přišel devátý květen a sluha na dvoře jásal "Hitler kaput, Hitler kaput!" Všeobecné napětí pominulo a v následujících dnech Maďaři s koňmi, vozy i výzbrojí odejeli brzo ráno směrem na Maďarsko. Zůstalo po nich jen rozhrabané humno a nepořádek kolem.

Po odjezdu Maďarů následovala třetí vlna, tentokrát vítězná Sovětské armády, která rovněž dočasně obsadila Vísku. Zase sem přijela kolona vozů, koní a vojska s velitelem. U nás se ubytoval důstojník se sluhou, koněm a bryčkou; ve stodole asi osm vojáků, koně a v ulici stálo několik vozů. V lese Polomí u Dolního Újezda byl zřízen vojenský polní soud, kam denně našeho oficíra sluha vozil. Ráno odejeli a večer přijížděli na nocleh. U Fulíků byla postavena polní kuchyň, kam si vojáci chodili s ešusama pro mináž (jídlo). Náš oficír se sluhou mongolského původu bydleli v prvním patře ve světnici. Ostatní vojáci ve stodole.

Mezi tím prošla od Litomyšle přes Vísku po silnici další kolona Rudé armády, kterou místní činitelé

a partyzáni vítali u řeznictví Františka Chaloupky čp. 120. Já jsem byl pověřený napsat azbukou přes noc uvítací transparent, který občané zavěsili na tyče nad silnici. Vítající lidi z Vísky a partyzány někdo zdejší vyfotografoval a snímek se mně podařilo uchovat. Všem se ulevilo, když všechno to vojsko i s příslušenstvím naší ves opustilo.

František Stráník, Horní Újezd 63 v roce 1945 měl 27 roků

Vzpomínám, jak ještě za hospodaření mého otce v roce 1939, kdy nás okupovali Němci, byl vyhlášen odvod koní do Litomyšle na Bělidla. Bylo to druhý den po sv. Václavu 29. září. Povolání jsme byli s párem koní i my. Přitom v důsledku nejistoty jsme dělali polní práce v sobotu i v neděli, zvláště setí obilí. Odvedení koně byli soustředěni do ohrad na vyhrazená místa. Stáli v ohradě, aniž byli k něčemu použiti. Po kratším čase jsme jako majitelé byli vyzváni, abychom si svoje koně vyzvedli a odvedli domů. Koně za tu dobu onemocněli prašivinou a tak jsme je museli po domácku nejprve vyléčit pod dohledem zvěrolékaře.

Další příhodu jsme zažili za německé okupace. Obecní pořádník (bubeník) František Kopecký vyhubnoval obecní rozkaz, kterým se nařizovalo občanům zúčastnit se schůze v hostinci u Drábků, týkající se dodávky dalšího obilí pro Wehrmacht. Při úředním jednání s komisařem Řepou z Pardubic na mě vymáhal mimo stanovenou samozásobitelskou dávku další dva centy obilí, které jsem ale skutečně neměl. Odpiral jsem to a on se rozhodl, že okamžitě u nás udělá sám domovní prohlídku. Přerušil jednání a nechal všechny lidi čekat. Mně poručil nasednout k němu do auta a jeli jsme na Podlubníček. Před tím napadlo sněhu a my jsme dojeli od hospody na most u sv. Jána. Upozornil jsem ho, že je to dva kilometry a autem to nepůjde, že půjdeme ve sněhu pěšky. To mu osobně potvrdil i dolnoújezdský četník strážmistr Galatík, který tam právě patroloval. Komisař Řepa od cesty upustil a vrátil se do hospody. Ale vem kde vem, stejně mě dodávkou dvou centů obilí zatížil.

Na samý konec války v dubnu 1945 přijeli do vsi němečtí vystěhovalci ze Slezska při útěku před postupující východní frontou. K nám na kopec přijelo se zaplachtovaným bedňákem osm lidí; jeden muž, jeden chlapec a šest žen. Ubytovali jsme jich na výměnku, kam denně docházelo ze vsi na noc ještě dalších pět dívek. Tito Němci neznali slovo česky. Zdaleka nejhorší byla pro naše hospodářství nemoc koní, zvaná hřiběcí, kterou jejich koně přivezli. Nakazila se jí i naše chovná klisna, nemoc měla těžký průběh a klisna nakonec uhynula. Asi po třech týdnech Němci odjeli někam na západ a nám se trochu ulevilo.

Pan Stráník mi jindy vyprávěl, že hned po odchodu německých vojsk byl poslán jako strážný do Litomyšle, a zde pomáhali usměrňovat veliký chaos po městě, především hlídali silnici. Například jednou měl službu u sokolovny a po silnici sovětská armáda přepravovala svoji válečnou kořist ze Sudet. Třeba hnali stádo ovcí, to ale bylo obrovské stádo. Byl na tu dobu zastaven provoz a ovce se valily po celé šířce silnice dlouhé desítky minut, protože se rozbíhaly a jít pochopitelně nechtěly. Prý byla silnice, kam bylo vidět dolů do města i nahoru ke Svitavám, plná ovcí. Odkud a kam je hnali, to nevěděl. Jindy zase bylo hnáno obrovské stádo krav nebo koní a vždy veliké množství zvířat.

ze záznamu přepsal Stanislav Tomšíček

Narozeninový let

Poslední středeční prázdninový podvečer se uskutečnil vzlet balonu na desenském hřišti. Posádku tvořili bratři Miroslav a Josef Vejrychové z Desné, kteří tento „neobyčejný výlet po okolí“ dostali k narozeninám. Popřát jim šťastnou cestu přišlo mnoho přátel a spoluobčanů, neboť stojí za vidění naplnění balonu horkým vzduchem a následný vzlet vzhůru do výšin. Vítr je toho podvečera unášel směrem na Poříčí a přistání se konalo nad Zrnětinem. Prožili neobyčejný zážitek, a dodatečně jim přejeme bezporuchový, pohodový a dlouhý let jejich života.

Už popáté

Letos naše obec, spolu s hasiči, hostila již popáté jeden díl Okresní ligy Svitavska - soutěž v požárních útocích „O pohár starostky obce Desná“. V letošním roce poprvé byla soutěž rozšířena o turnaj v malé kopané pod názvem „Desenský kolohnát“. Družstva se nejprve utkávají v královské disciplíně požárního sportu, v požárním útoku, potom probíhá finále – desenská specialita „Vo litr“. Zde bojují vítězné ženy, vítězni senioři a první tři družstva kategorie mužů. Vítěz bere „litr“. Jedná se skutečně o tisíc korun a to v různých podobách a baleních. Letošní pátý ročník této v okolí ojedinělé soutěže měl rekordní účast. Přijelo k nám celkem 27 družstev z celého Svitavska. V kategorii žen to bylo 5 družstev, mužů 14, veteránek 4 a veteránů 4 družstva. Vítězi a opatrovníky krásných putovních pohárů se stali muži ze Širokého Dolu, ženy z Hartmanic a veteráni z Rozhraní. Velkou radost při pátém ročníku poháru nám udělala účast našich veteránů v soutěži. V kategorii veteránek Desná postavila 2 družstva žen, jedno s věkovým průměrem 51 let a druhé mladší s věkovým průměrem 41 let. Většinou to byly maminky našich úspěšných sportáků, kluků i holek, a ti se zase mohli na vlastní oči přesvědčit, že hasičina se nezapomíná. Seniorky za své výkony sklidily obdiv a uznání. Šlo přece o recesi, ale před 25 lety tyhle většinou babičky držely stříbrnou příčku tehdy ještě ve východočeském kraji. Také desenští veteráni se nedali zahanbit a před startujícími se šesti křížky na krku se musí také smeknout. Zase to byli ti „staří soutěžáci“ z osmdesátých let, kteří tehdy byli druzí „na republice“. Je nutno říci, že v tehdejší době nebyl požární sport tak rozšířen a na takové úrovni jako dnes. Ale podmínky, za jakých se soutěžilo, byly tvrdší – sportovní ústroj ani náhodou, hasičina se všim všudy, kožené boty, spinky, těžké opasky Ale to už je historie. Když bylo dobojováno v požárních disciplínách, ceny rozdány, začal turnaj v malé kopané, do kterého se přihlásilo 12 družstev a z toho jedno družstvo žen. Vítěznou trofej, krásný pohár z ořechového dřeva vyrobeného šikovnými rukama Jára Šimka, si odvezlo družstvo z Rozhraní. Hasiči měli také připraveny soutěže pro nejmenší. Jednalo se

o hasičské disciplíny. Mrňouskové s přílbami na hlavách rozkulovali štafetové hadice, „rovnali je do čárek“, připojovali proudnice tak, „aby oba zoubky byly v dírkách“, seznámili se s rozdělovačem, přeskakovali lano, podlézali příčné břevno a nejvíce je bavilo stříkání ze džberovek, kdy tatínkové neúnavně doplňovali vodu. A že byli všichni zmáčení, ani nevadilo, vždyť sluníčko příjemně hrálo. Pro všechny děti byly připraveny ceny v podobě sladkostí a malovacích obrázků a tak kočičky, koně či delfini zdobí ne jeden dětský pokojíček. Již tradičně bylo připraveno bohaté občerstvení a nechyběla ani selata na rožni. Co budeme povídat, snědlo se a vypilo všechno. Soutěž byla přínosem pro kasu místního sboru, vždyť celoroční činnost v oblasti práce s mládeží stojí nemalé peníze. Nakonec mi dovoluňte poděkovat všem, kdo pomohli připravit tento hasičský sportovní den, sponzorům za vstřícný přístup k podpoře požárního sportu, soutěžícím za profesionální přístup, rozhodčím a zdravotní službě z SDH Dolní Újezd, časomíře z SDH Lubná a v neposlední řadě také divákům za hojnou účast. Děkujeme za krásné sportovní zážitky.

Stručně z činnosti SDH:

1. Okrsková soutěž v Jarošově 16. 5. 2009
muži – 1. místo, ženy – 1. místo
2. Okresní soutěž Sádek
muži – 3. místo, ženy – 1. místo
3. Krajská soutěž v Otradově
ženy – 4. místo

Mezi povinnými, výše uvedenými, postupovými soutěžemi se družstva mužů a žen účastnila seriálu Okresní ligy Svitavska se střídavými úspěchy a také závodů Českého poháru v bězích na 100 metrů. Ucelený přehled činnosti dětí a sportáků za rok 2009 bude v letošním posledním vydání Deseňáčku.

Hana Flídrová

Podzimní pozvánky

Chcete se vzdělávat?

Jazyková škola Elsa z Litomyšle nabízí roční kurzy anglického jazyka různých úrovní přímo v naší obci. Nemusíte už čekat vy nebo vaše děti na výuku ve městě. Odpadá dojíždění a nepříjemné čekání. Kvalifikovaný lektor přijede za vámi. Jak se přihlásit? Volejte na telefonní číslo 736 732 840. Kurz bude otevřen pro skupinu 8 studentů.

Přijďte se podívat

Obec Desná spolu s Mateřskou školou v Desné připravuje pro občany Den otevřených dveří v celé budově mateřské školy, tzn. že bude možnost si prohlédnout i nově vybudované byty nad mateřskou školou. Prohlídku plánujeme na neděli **1. listopadu 2009 od 13 – 17 hodin**. Případnou změnu včas oznámíme místním rozhlasem.

čtvrtek 1. 10. 2009, 13.00 - 16.00 h

Den otevřených dveří Integrovaného záchranného systému

Veřejnost bude mít jedinečnou příležitost nahlédnout do prostor litomyšlského Hasičského záchranného sboru, Rychlé záchranné služby, Městské policie a Obvodního oddělení Policie ČR.

pořádá Město Litomyšl

sobota 12. 9. 2009 - pátek 9. 10. 2009, Po-Pá 9.00 - 17.00 h

Výstava o historii Lidového domu

Výstava k 750. výročí povýšení Litomyšle na město.

Vystaveny budou kopie dobových dokumentů z historie Lidového domu od položení základního kamene po nedávnou minulost a historické fotografie budovy a akcí pořádaných v Lidovém domě.

pořádá Farní charita Litomyšl

pondělí 30. 11. 2009 - pátek 4. 12. 2009, denně 9.00-18.00 h (pátek do 16.00 h)

Benefiční Prima bazar - 2. ročník

Přijímat (pondělí a úterý) a prodávat (středa až pátek) se budou opět dětské potřeby (hračky, knihy atd.), sportovní a hobby náčiní, dekorativní zboží (obrázky, svíčky, sklo, porcelán, vlastní výrobky, atd.), potřeby pro domácnost a chybět nesmí ani sběratelské kuriozity (známky, suvenýry z cest, kinder hračky atd.) a další. Výtěžek bude opět určen na podporu projektu stavby moderního kostela v Litomyšli. Ve spolupráci s dalšími litomyšlskými církvemi, Farní charitou Litomyšl a městem Litomyšl. Více info o benefiční akci na tel: 731209634, 604207751.

pořádá Sbor Církve bratrské v Litomyšli

Vydává čtvrtletně obecní úřad v Desné nákladem 150 kusů. Vyšlo k 30. září 2009. Zapsáno do evidence periodického tisku pod evidenčním číslem MK ČR E 13278. Na vydávání se podílejí: Anna Šimková, Hana Flídrová, Ludmila Flachová, Jarmila Dudychová, Oldřich Kladivo a Stanislav Tomšíček. Neprošlo jazykovou úpravou. Zdarma.

Internetová verze Jiří Kopecký. www.obecdesna.cz